

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izahaja vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge Evrope 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kmet, kmetovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettirsvte za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Velevažne škofove besede.

Pred nami leži letošnji pastirski list našega pretil. gospoda knezoškofa, ki ga je ravnokar razposlal svojim škofljanom. List je izredno zanimiv, ker najdemo v njem razjasnjeno prevažno poglavje iz našega družabno-gospodarskega življenja, poglavje o preseljevanju in izseljevanju. Prevz. nadpastir nam podaja slike in statistične podatke o tem žalostnem novodobnem preseljevanju narodov, zraven pa vzbuja v živih besedah ljubezen do domačih krajev in domače grude. Ponekod se glase besede pastirskega lista kakor ganljiva, pretresljiva visoka pesem globoke in nežne domovinske ljubezni.

„Izseljevanje iz Spodnje Stajerske kakor iz drugih avstrijskih dežel izredno in nevarno narašča od leta do leta. Mnogoteri prodajo posestva, drugi pozaklenejo prebivališča ter odjadrajo z rodbino čez širo morje v daljino Ameriko. Ko sem se nekoč vračal iz Rima v Maribor, pride med kratkim postankom brezovlaka na Zidanem mostu k meni preprost kmetič, ter me prosi, da naj podelim sveti blagoslov družbi izseljencev iz brežiškega okraja. Nepovedno me je v srečo užalostilo in zbolelo, ko sem zagledal veliko število krepkih mož in žen, mladeničev in mladenk, da, mater z dojenčki v naročju in z dečki in deklicami ob strani, in ko sem blagoslovil množice in se poslovil od njih morebiti, da jih nikdar več ne vidim.

Na mojih birmskih potovanjih pretečenega leta se mi je več dušnih pastirjev ustno ali pismeno prišlo, koliko vendar njihovih župljanov živi v tujini, in kako neprenehoma narašča preseljevanje in izseljevanje. V neki župniji sem izvedel, da biva v Ameriki 800 župljanov, v drugi, da jih živi tam 300. Koliko telesne in duševne revščine bo pač tukaj najti!

Nedavno me je obiskal misijonar, ki deluje že 28 let v severo-ameriški zedinjeni državi Teksas. Pri pogovoru o žalostnem pojavu izseljevanja je pripomnil: „Le nikomur ne svetovati, naj zapusti domače kraje ter se preseli v Ameriko. Večina izseljencev obžaluje nepremišljeni korak, ker kmalu pridejo do bridkega spoznanja, da bi se jim godilo doma dosti bolje, če bi delali enako naporno in marljivo, kakor se morajo truditi in pehati v tujini.“

In dne 7. prosinca tekočega leta se je pri meni mudil frančiškanski misijonar, ki že dalje časa opravlja dušoskrbje za avstrijske priseljence v Novem Yorku; tudi on je naglašal, kako večina naših ljudi

ondi peša na duhu in hira na telesu. V Ameriki doseže, pripomnil je med drugim vneti dušni pastir, le mali odstotek priseljencev resnično blagostanje navzlic visokemu zaslužku, za katerega pa se terja tudi primeroma težje in napornejše delo: mnogi namreč niso vajeni gospodariti z večjimi denarnimi svotami, zato si ne le nič prihranijo, marveč se nasprotno vdajo zapravljivosti ter tako padejo v siromaštvo. In vrhutega jim prete od hišnih gospodarjev in voditeljev gospodarskih podjetij razne nevarnosti, ker se dajo prelahkomišljeno zapeljati k pijančevanju in k drugim pregreham. Ker pogrešajo duhovnikov, večših njihovi govori, postanejo tudi v verskem oziru mlačni tako, da se vsled izseljevanja poizgubi ne le mnogo delavnih moči za lepo našo domovino, marveč tudi na stotisoče neumrjočih duš za nebeško kraljestvo. Naša domača zemlja, mislim, je še zmeraj toliko bogata na raznih virih, da si morejo iz njih njeni pridni in krepostni prebivalci prizasluževati potrebnega kruha.“

In o domovinski ljubezni govori pastirski list na enem mestu v pesniško vznesenih besedah:

„Dom, domovina! Kako sladko in milo donite te imeni! Redkokateri človek je tako trdočuten, da mu srce ne bi utripalo hitreje in veseleje, ko govori ali sliši govoriti o svoji ljubi domovini, zlasti če se mu di v tujini. Tedaj se ga večsi polasti silno hrepenenje po predragem domu, hrepenenje, ki neredko narašča v koprnečo srčno bol tako, da prizadeži začne hirati in bolehati, dokler ga ne odreši zgodnja smrt. Domotožje izpodjeda življenjsko moč tudi sičar močnim ljudem.“

Koliko pesmi je bilo zloženih in navdušeno petih v proslavo domovini; koliko sijajnih slavnosti je bilo prirejenih iz ljubezni do dragega domovja!“

Vprašanje, katero obdeluje letošnji pastirski list za lavantinsko školijo, je za naše družabno-gospodarske razmere na Spodnjem Stajerskem velikega pomena. Narod nam odhaja in zemlja nima dovolj obdelovalcev. Kmečki stan hira in omaguje pod veliko težo dela in plačil. Vse kliče po odpomoi.

Duh krščanstva, ako bi našel vhod v vse človeške naprave in odredbe, bi tudi glede tega vprašanja odstranil vse težave ter ublažil razmere.

Našim nepolitičnim društvom ponovno gorko priporočamo, da se v njih proučuje natanko izseljeniško vprašanje. Pri tem jim bo letošnji pastirski list dragocen kašipot in pripomoček.

Za spremembo lovskega zakona.

Dne 27. januarja t. l. je poslanec Roškar utemeljeval v deželni zbornici predlog za spremembo lovskega zakona, katerega sta stavila skupno z dr. Benkovičem že v jeseni lanskega leta.

Dokazoval je potrebo spremembe z mnogimi razlogi:

V letu 1906 spremenjena in zboljšana lovska postava nikakor ne zadostuje splošni pravici, še manj zahtevam posestnikov, kateri trpijo tudi sedaj ravno toliko škode, od divjačine povzročene, kakor poprej, ker je postava prekomplicirana in prepomanjkljiva, da bi dala poljedelcu zadostnega varstva.

Bogati lovski lastniki in najemniki gojijo na mnogih krajih Spodnjega Stajerja, posebno na celem Ptujskem polju divjačino raznih vrst v tako ogromnem številu, da je povzročena škoda naravnost neprecenljiva. Fazani in zajci uničijo mnoge, še komaj iz zemlje kliče sadeže skoraj popolnoma; uničujejo pa taiste tako dolgo, dokler niso spravljani pod streho v varstvo. Pse in mačke postreljajo lovec mnogim lastnikom; varujejo pa tembolj zajcem življenje, kateri že živjajo skoro več varstva in svobode kakor ljudje.

Neki graščak na Ptujskem polju goji v nekem gozdu sredi polja toliko divjačine, katera povzroča toliko škode na bližnjem polju, da je groza. Nekatera bližnje občine so se trudile, da bi vršile lov v lastnem delokrogu, a se jim je potom tože to onemogočilo, češ, da nimajo strokovnjakov, to je, za to izučnih ljudi.

Koliko škode povzroča zajec v vinogradih, katere smo z velikimi stroški in trudom ustanovili, ve tisti, kateri škodo trpi. V sadonosnikih so v hudi zimi mnogokrat debela, že več let rodeča drevesa vsa oguljena ter se prejalistej posuše. Mlado drevje se že pred razvitkom mnogokrat uniči; ali je potem čuda, ako gospodar, kateri je s svojo pridnostjo zasadil sadni vrt, potem vse veselje izgubi! Povrnitve po divjačini storjene škode skoro ni mogoče doseči, ako se toži za njo, je še nevarnost, da se moraj doplačati stroške.

Zato se mora spremeniti lovski zakon tako, da se bo smel vsakdo varovati svoje kulture s tem, da sme uničevati škodljivca, ali pa se mu mora povrniti vsa škoda.

PODLISTEK.

Grajska gospodična.

(Pravljica. — Spisal Starogorski).
(Koniec.)

„Graf, katero želite, da odkrijem?“

„Najprej angelja.“

Slika se odgrne. Vse strmi. Krasna slika! Vse je postalo tibo, kakor v grobu, in oči so bile vprte v sliko. Na platnu je bila naslikana ženska v nedolžni, preprosti obleki brez lepotečja. Rožnato navdihnjem obraz, milina očes, ki so zrla — tako se je zdele gledalcem — v njih duše, je prevzelo gledalce. Lasje, kakor vlakno, so padali na rame. Čudno, slika je bila podobna grajske hčerke.

Graf je zamišljeno in skrbno opazoval. Bil je miren. Hipoma se zdrzne: „Res, ženska je angelj človeku.“

Umetniku se je olajšalo srce. Zadovoljen je bil graf z angeljem, z vragom bo še bolj.

Odgrne se druga slika.

Vskliki presenečenja so se razlili po dvorani. Eo graf je pazljivo motril sliko. Vsi so si predstavljali, da zagledajo našemljeno postavo z rogovi, dolgim repom in spačenim obrazom. Predstavljali so si, kako sika ogenj iz ust in nosa.

Pa tako presenečenje?

Slika je kazala žensko podobo, vso v lišpu in draginji. Biseri krog vratu so se malo ne lesketali in spajali z obeskomi zlatih igel v lasih, ki so bili umetno vbrani. Obraz je gorel, oči zapeljivo lesketale.

le. Usta so bila, kakor zrele jagode, nabrane v sladok, koketen smehljaj. Lepša je bila ta slika od prve.

Zamišljen je postal graf... Rahlo se je izvilo iz njegovih prs:

„... in ženska je tudi vrag človeku. Ljudstvo, čemu segaš raje po strasti in ognju, kakor po milobi! Gorje ti, ljudstvo, gorje!“

Z zlatom je plačal graf ti podobni.

Umetnik je šel dalje s kaljo ljubezni v srečo. Veneti je pa jela tudi ovetka gradu, grajska gospodična. Ni več donela pesem. Zamišljeno je srila pred se. Zabiti ni mogla umetnika.

Grafu se je temnilo lice skrbi radi hčerke. Kaj ji manjka?

Ona je pa molčala, in se oklenila očeta in zaplakala.

„Hrepeni li njena duša po čem drugem, po družbi?“ To vprašanje si je stavil venomer. „Odgovil sem jo, da ne spozna sveta. A kako pride nemir v njeno srce? Je li res, da se v človeku budi ono, za kar je vstvarjen?“

Nekoč je prišel k njemu mlad vitez. Prvikrat ga je predstavil svoji hčerki.

Vitez je strmel in njegovo srce se je vžgalo. Devojka je pa povsila oči.

Vitez je ostal v gradu in iskal družbe po lepi grajski gospodičini. Nadlegoval jo je z ljubeznijo.

Nekoč mu pokaže sliko.

„Tu, vitez, je moje srce,“ in čopič, ki je zllil te krasne barve v ta umotvor, je držala v roki, „koje ljubim. Ne mučite me torej več. Vam, da je nesmisel, da je med nama propad brez upanja, ga zagriniti. Vendar, ker ne morem imeti njega, nočem nobenega.“

Vitez je prebledel. Poznal je umetnika, saj ga je poznal ves svet. Povedal je grofu.

Ta se je razsrdil. Ukazal je poiskati umetnika in ga pripeljati pred se.

Dobil ga je. Dal ga je vreči v ječo. Brez šuma in trušča se je zgodilo to, niti hčerka ni smela vedeti. Dal je raztrositi glas, da je umrl.

Grajska gospodična je še bolj bledela. Nekoč je šetala po vrtu. Bilo je že zvečer. Iz nekega okna ječe je čula pesem:

Verjel sem vedno v luči moč,
ki vlada brezdnom mraka;
a vendar večkrat mi oko
grenke solze pretaka.

Iz morja solz se naenkrate
pošast pred me postavi
in tožni kaže mi obraz,
ki se o b u p ji pravi.

Drevenec je poslušala gospodična. Ta glas, ni li to nek znan glas?

In poslušala je dalje. Tako tožno je donela pesem, podobna šepetu:

Tam gori pa nad dušo mojo
žaluje angel beli,
a tu smejo se zaničljivo
zavržencev krdeli.

Gospodična se je prijela za srce. Tako burno ji je bilo. Ni li to glas umetnika? Poslušaj. Tik okna se skloni.